

Lähdin Oxfordiin syyskuun lopussa 2022, mutta taustalla oli kuukausien valmistautuminen stipendiaattivuotta varten. Se osoittautui loppujen lopuksi suhteellisen kivuttomaksi prosessiksi: viisumi- ja muihin byrokratasäätöihin sain hyvin apua Reuters-instituutin ja Oxfordin yliopiston työntekijöiltä, asunto löytyi Oxfordista – paikallinen hintataso ja tarjonta – huomioon ottaen melko näppärästi, omaan kotiini Helsingissä löysin vuokralaisen aika lyhyessä ajassa. Jokainen lähtö Oxfordiin on kuitenkin omanlaisensa, joten kannustan tulevia stipendiaatteja aloittamaan valmistelut hyvissä ajoin, viimeistään edeltävänä keväänä. Kaikkea ei voi tehdä kuukausia etukäteen, mutta etenkin asunnon löytäminen Oxfordista voi olla enemmän tai vähemmän tuurista kiinni, joten nopanheitto kannattaa aloittaa ajoissa. Brexit-byrokratia taas osoittautui EU-kansalaisen näkökulmasta aika vaivattomaksi. Vaikka viisumia piti hakea ja siitä myös maksaa, se hyväksyttiin nopeasti, eikä esimerkiksi rajalla ollut mitään ongelmia.

Saavuini Oxfordiin vajaata viikkoa ennen kuin opintomme alkoivat Reuters-instituutissa. Itselleni oli selvinnyt vasta asiasta erikseen kysyessäni yliopiston maahanmuuttopalveluilta, että viisumin alkupäivän ei tarvitse olla opintojen alkamispäivä, vaan alkupäiväksi sai merkitä kohtuuden rajoissa varhaisemmankin päivän. Tämä oli toki hyvä asia, jotta saapumiselle, uuteen kotiin asettumiselle ja kaupunkiin tutustumiselle jäi aikaa. Asuin Oxfordissa Summertownin kaupunginosassa, joka sijaitsee parin kilometrin matkan päässä Reuters-instituutista, kaupungin keskustaan on hieman pidempi matka. Hankin Oxfordista polkupyörän, mutta loppujen lopuksi eniten kuljin kävellen, koska etäisyydet olivat niin lyhyet.

Opinnot Reuters-instituutissa alkoivat lokakuun alussa. Melkein heti tuli selväksi, mikä olisi parasta tässä vuodessa: toimittajaryhmämme eli journalist fellowshipimme. Ryhmä oli todella moninainen, ja siihen kuului journalisteja muun muassa Intiasta, Unkarista, Yhdysvalloista, Singaporesta, Filippiineiltä, Jordaniasta ja Sambiasta. Alkuun jännitti, onko minun paikkani olla näin vaikuttavan porukan keskellä. Mutta hyvin nopeasti paljastui, että käytännössä kaikki ajattelivat juuri näin: olenko tosiaan minä ansainnut paikkani täällä? Reuters-instituutin väki kertoi meille, että tunne on Oxfordiin saapuvilla yleinen, ja kyllä, jokainen fellowshipin jäsen on ansainnut paikkansa siinä.

Syy sille, miksi ryhmämme oli ehdottomasti parasta, on siinä, että opintomme instituutissa olivat vahvasti fellowshipimme näköisiä ja vaikutimme voimakkaasti niiden sisältöön. Viikkorytmi instituutissa toimii niin, että keskiviikkoisin osallistumme instituutin Global Journalism Seminar -sarjaan, jossa vieraspuhujina on journalisteja eri puolilta maailmaa. Sarja on verkon kautta myös yleisölle avoin, ja sitä kuuntelee satoja, joskus tuhansiakin ihmisiä. Varsinaisen seminaarin jälkeen

jatkamme instituutissa omalla, vain journalist fellow'lle tarkoitetulla sessiollamme, jossa keskustelemme ja syvennämme seminaarin aihetta.

Torstaisin ja perjantaisin ohjelmasta olemme yleensä vastuussa me Reuters-instituutin journalist fellow't. Jokainen meistä vuorollaan järjestää yhden vieraspuhujan keskustelemaan ryhmämme kanssa valitsemastaan aiheesta sekä pitää ikään kuin esitelmän jostakin kiinnostavasta, ajankohtaisesta ja journalismiin tavalla tai toisella linkittyvästä aiheesta. Näissä sessioissa olemme kuulleet asiantuntijoita puhumassa esimerkiksi Ruotsin jengiväkivallasta, suuryritysten viherpesusta sekä tekoälystä. Oma vieraspuhujani oli Sofia Tawast, joka puhui fellowshipillemme vammaisuudesta ja journalismista ja siitä, millaisia vaikeuksia toimittajilla on käsitellä vammaisuutta. Oman seminaarini aihe oli Suomessa käyty keskustelu Nato-jäsenyydestä ja kansalaisten luottamus mediaan sen aikana.

Lisäksi perjantaisin ohjelmaamme kuuluu otteeltaan hieman akateemisempi lukupiiri, jota varten lueimme etukäteen tieteellisen artikkelin yleensä journalistiikan saralta ja keskustelemme siitä yhdessä jonkin aihepiiriä hyvin tuntevan Reuters-instituutin tutkijan johdolla. Nämä lukupiirit saivat jonkin verran kritiikkiä osakseen muun muassa siitä, että hyvin iso osa lukemistamme artikkeleista käsitteli länsimaissa tehtävää journalismia, ja iso osa muusta maailmasta tuli ohitetuksi. Jotkut olivat myös sitä mieltä, että akateemiset artikkelit hyödyttivät ryhmäämme usein melko vähän: artikkelin huolelliseen lukemiseen ja sisäistämiseen kuluu aikaa, mutta löydökset saattavat olla usein melko olemattomia tai luonteeltaan teoreettisia. Itse kuitenkin pidin siitä, että meidät tällä tavalla "pakotettiin" tutustumaan säännöllisesti tuoreeseen tieteelliseen tutkimukseen, ja oma itsevarmuuteni hyödyntää akateemisia lähteitä kasvoi vuoden aikana merkittävästi.

Juuri näissä sessioissa käydyt keskustelut ja ajatustenvaihto ovat varmasti arvokkain anti, minkä Oxford-vuodestani tuon kotiin. Tunnelma seminaareissamme ja lukupiireissämme oli yleensä melko epämuodollinen, ja pyrkimyksenä oli saada ryhmän jäseniä tasapuolisesti tuomaan oman perspektiivinsä keskusteluun. Oman näkemykseni mukaan tämä onnistui aika hyvin, ja siksi saimme seminaareissamme kuulla ajattelua journalismista näkökulmista, joihin emme omissa kotitoimituksissamme välttämättä ikinä törmää. Tällaisen ajatuksenvaihdon ja keskustelun merkitystä on vaikeaa puokea sanoiksi.

Yksi lukuvuoteni aikana selvästi korostuneista teemoista oli mielenterveys ja journalistiseen työhön liittyvä emotionaalinen hinta. Keskustelimme paljon siitä, miten raskaisiin uutistilanteisiin joutuminen, työemme julkisuudesta aiheutuvat paineet, somessa tapahtuva maalittaminen ja rankat aiheet ovat vaikuttaneet meihin ja kollegoihimme ammattilaisina ja ihmisinä ja millaisia apukeinoja ja tukimekanismeja meillä itsellämme tai toimituksillamme on. Muita isosti puhuttaneita aiheita olivat ainakin Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa, globaalin pohjoisen journalistien luoma kuva globaalista etelästä ja ilmastojournalismi.

Maanantait ja tiistait oli viikkoaikataulussamme pyhitetty omalle projektillemme. Kukin fellow teki eräänlaista omaa lopputyötä tai syväskellusta aiheeseen, jota piti jo hakemusta varten miettiä. Toki aiheet elivät ja täsmentyivät myös Oxfordissa. Projekteja tehtiin suhteellisen itsenäisesti, mutta kuitenkin instituutin associate director Caithlin Mercerin ohjauksessa. Caithlinin kanssa meillä oli joka toinen viikko kahdenkeskinen juttutuokio, jonka aikana käytiin etenkin läpi projektin etenemistä ja seuraavia askeleita siinä.

Oma projektini käsitteli journalistista läpinäkyvyyttä ja yleisön luottamusta uutismediaan. Viime vuosina läpinäkyvyyden ympärillä on ollut jonkinlainen innostus, ja ajatuksena on ollut, että journalistisen läpinäkyvyyden lisääminen olisi yksi keino lisätä yleisön luottamusta journalismiin: kun yleisölle annetaan parempi näkymä siihen, miten uutisia tehdään ja mitä toimitustyön kulisseyksissä tapahtuu, yleisö uskaltaa hypoteesin mukaan luottaa toimittajiin ja journalismiin enemmän. Journalistinen läpinäkyvyys siis palkittaisiin luottamuksella journalismiin.

Projektini aiheajaus muuttui jonkin verran hakemusvaiheesta, mikä on aika yleistä. Läpinäkyvyys teemana pysyi aiheenani koko ajan, mutta olin alun perin ajatellut tehdä jonkinlaisen "parhaat käytänteet" -työkalupakin toimituksille siitä, miten ne voisivat tuoda läpinäkyvämmiin esiin eettisiä ohjeita ja toimituksellisia linjauksiaan etenkin kun ne toimivat sosiaalisen median alustoilla – ja mahdollisesti näin kasvattaa luotettavuuttaan yleisön silmissä. Tämä kysymys jäi kuitenkin jossain määrin sivuosaan, kun törmäsin tutkimuksiin, joissa läpinäkyvyyden erilaisia käytäntöjen vaikutuksia on tutkittu arvioihin sisällön luotettavuudesta. Akateemisessa tutkimuksessa läpinäkyvyys on itse asiassa johtanut varsin vaatimattomiin, usein olemattomiin, vaikutuksiin, mitä tulee luottamukseen. Tämä tietysti vaikutti merkittävästi omaan projektiin, jonka aihe muuttui tarkastelemaan läpinäkyvyyttä enemmän siitä vinkkelistä, miksi tutkimustuloksista huolimatta läpinäkyvyyden ympärillä on jonkinlainen buumi ja miten mediatalojen ja toimittajien tulisi suhtautua varsin pessimistisiltä vaikuttaviin tuloksiin.

Eräs asia, jonka kanssa jokainen fellow joutui tasapainoilemaan, oli valinta sen välillä, kuinka paljon panosti omaan projektiin ja kuinka paljon aikaa käytti muuhun Oxfordin yliopiston tarjontaan. Reuters-instituutin fellow't pääsevät osallistumaan valtavaan valikoimaan yliopiston seminaari- ja luentotarjontaa, ja aikataulua selaillessa iski usein runsaudenpula: on niin paljon kiinnostavaa, mistä valita. Omat mielenkiinnon kohteeni instituutin ohjelman ulkopuolella liittyivät etenkin Ukrainan sotaan ja geopolitiikkaan. Suosikkejani olivat muun muassa Changing Character of War -luentosarja, Oxford University Strategic Studies Groupin luennot, St. Anthony's Collegien tarjonta sekä Oxford Internet Institutien puhujat. Näiden lisäksi poimin yksittäisiä luentoja yliopiston eri collegejen ja laitosten tarjonnasta oman mielenkiintoni mukaan.

Etenkin kevättä kohden aloin kuitenkin panostaa enemmän projektiin ja jättää yliopiston muita luentoja vähemmälle huomiolle. On vaikeaa sanoa, mikä on näiden kahden välillä paras tasapaino,

ja vastaus varmasti riippuu jokaisen omasta persoonasta ja projektista. Minulla projektistani tuli lopulta laajempi kuin olin etukäteen ajatellut, mutta aiheeseen kunnolla sukeltaminen tuntui oikealta vaihtoehdolta – samanlaista syvällistä katsausta johonkin aiheeseen ei työelämässä ole yleensä mahdollista tehdä.

Oxford-vuoden oleellista antia olivat myös virallisen ohjelman ulkopuolella tapahtuneet vapaa-ajan riennot. Usein fellowshipin seminaareissa alkaneet keskustelut jatkuivat pubissa tai kevään tultua piknikillä. Kävimme myös yhdessä esimerkiksi teatterireissulla Lontoossa, harrastamassa “puntingia” eli eräänlaista veneilyä Cherwell-joella ja monenlaisissa Oxfordin kulttuuririennoissa ja -tapahtumissa. Liityin myös collegemme kuoroon, mikä oli hyvä tapa paitsi harrastaa musiikkia myös tutustua aivan muihin asioihin kuin journalismia opiskeleviin tai tutkiviin yliopistolaisiin.

Kaiken kaikkiaan vuosi Oxfordissa oli itselleni äärimmäisen antoisa ammatillisesti, sosiaalisesti ja henkisesti. Ymmärrykseni etenkin siitä, miten journalismia tehdään eri puolilla maailmaa ja millaiset asiat erottavat ja yhdistävät journalisteja globaalisti, on lisääntynyt huomattavasti. Oman projektini myötä kysymykset läpinäkyvyydestä ja luottamuksesta journalismiin ovat tulleet tutuiksi. On vaikeaa viettää aikaa Oxfordissa sivistämättä monista eri asioista, joista etukäteen ei tiennyt yhtään mitään. Lisäksi vuosi antoi tervetulleeseen hengähdystauon päivätöistä. Vaikka Reuters-instituutissa oman projektin kanssa etenkin loppua kohden sai tehdä kunnolla hommia, työskentely oli kuitenkin luonteeltaan niin erilaista uutistoimitukseen verrattuna, että uskon vuoden myös virkistäneen minua merkittävästi.

Kuten sanottua, parasta antia olivat kuitenkin ihmiset. Nyt tuntuu siltä, että verkostossani on joukko journalismin huippuammattilaisia, joiden näkemykset ovat jo sivistäneet minua valtavasti ja joiden puoleen voin edelleen kääntyä. Tällainen kansainvälinen törmäyttäminen on paitsi mittaamattoman arvokasta myös jotain sellaista, mitä olisi vaikeaa tehdä millään muulla tavalla kuin Reuters-instituutin järjestämän fellowshipin kaltaisella ohjelmalla. Olen äärimmäisen kiitollinen paitsi instituutin väelle erinomaisen ohjelman järjestämisestä, myös Helsingin Sanomien Säätiölle unohtumattoman opintovuoden mahdollistamisesta.